

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

w sprawie **Ł. S.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 stycznia 2025r.

na posiedzeniu w trybie art. 535§5 k.p.k.

kasacji wniesionej – na korzyść – przez Prokuratora Generalnego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

z dnia 14 maja 2024r., sygn. akt II K 807/23

**1/ uchyła zaskarżony wyrok łączny w całości i przekazuje sprawę
Sądowi Rejonowemu w Ostrowie Wielkopolskim do ponownego
rozpoznania,**

2/ obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

Jerzy Grubba

Jarosław Matras

Michał Laskowski

UZASADNIENIE

Ł. S. został prawomocnie skazany następującymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Kępnie z dnia 19 czerwca 2015r., sygn. akt VII K 242/14, za przestępstwo z art. 178a§4 k.k. popełnione w dniu 19 kwietnia 2014r., za które został skazany na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 4 lat oraz karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych po 10 zł każda, która została wykonana w całości;
2. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 22 stycznia 2016r., sygn. akt II K 359/15, za przestępstwo z art. 178a§4 k.k. popełnione w dniu 4 lipca 2015r., za które został skazany na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, która została wykonana w całości;
3. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 14 września 2018r., sygn. akt II K 236/18, za przestępstwo z art. 278§1 k.k. popełnione w okresie od dnia 11 maja 2018r. do dnia 12 maja 2018r., za które został skazany na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 zł każda, która została wykonana w całości;
4. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 25 marca 2019r., sygn. akt II K 368/18, za przestępstwo z art. 209§1a k.k. popełnione w okresie od kwietnia 2018r. do września 2018r., za które został skazany na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł każda, która została wykonana w całości;
5. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 13 listopada 2020r., sygn. akt II K 148/20, za przestępstwo z art. 209§1a k.k. popełnione w okresie od dnia 25 października 2018r. do 18 lutego 2020r., za które został skazany na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, która została wykonana w całości;
6. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 26 października 2021r., sygn. akt II K 367/20, za przestępstwo z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. popełnione w okresie od dnia 24 października 2020r. do dnia 3 listopada 2020r., za które został skazany na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, która została wykonana w całości;

7. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 27 września 2022r., sygn. akt II K 69/22, za przestępstwo z art. 209§1a k.k. popełnione w okresie od grudnia 2020r. do listopada 2021r., za które został skazany na karę 2 lat ograniczenia wolności, która oczekuje na wykonanie;
8. Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 5 czerwca 2023r., sygn. akt II K 325/22, za przestępstwo z art. 278§1 k.k. popełnione w dniu 27 września 2022r., za które został skazany na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany odbywał od dnia 23 sierpnia 2023r.;
9. Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 3 sierpnia 2023r., sygn. akt II KK 594/22, za przestępstwo z art. 242§3 k.k. popełnione w okresie od dnia 9 grudnia 2021r. do dnia 9 kwietnia 2022r., za które został skazany na karę miesiąca pozbawienia wolności, którą skazany miał odbyć od dnia 18 lipca 2024r. do dnia 17 sierpnia 2024r.

Wyrokiem łącznym z dnia 14 maja 2024r., sygn. akt II K 807/23, Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim, na podstawie art. 85§1 i §2 k.k., art. 86§1 k.k. i art. 87§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k., stosując przepisy obowiązujące do dnia 23 czerwca 2020r. połączył kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wyrokami wymienionymi w pkt.: 6, 7, 8 i 9 i w ich miejsce wymierzył karę łączną roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I), umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie w oparciu o przepis art. 572 k.p.k. (pkt II), dokonał stosownych zaliczeń na poczet wymierzonej kary łącznej (pkt III) i orzekł w przedmiocie kosztów postępowania (pkt IV).

Powyższe orzeczenie uprawomocniło się nie będąc skarżone przez żadną ze stron postępowania w dniu 22 maja 2024r.

Obecnie kasację od tego wyroku – na korzyść skazanego – wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając orzeczenie w całości, stawiając zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku łącznego naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego, to jest art. 366§1 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. i art. 572 k.p.k. oraz art. 4§1 k.k., art. 85 § 2 k.k., art. 87 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020r., poprzez nie wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy wynikających z materiałów ujawnionych w toku rozprawy głównej, a w szczególności dotyczących postępowania

wykonawczego, co do następnie połączonych kar i błędne przyjęcie w komparycji orzeczenia, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 5 czerwca 2023r., sygn. akt II K 325/22, wymierzono oczekującą na wykonanie karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz że wymierzona wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 3 sierpnia 2023r., sygn. akt II K 594/22, kara miesiąca pozbawienia wolności nie została wykonana w całości, a nadto że kara 6 miesięcy ograniczenia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 26 października 2021r., sygn. akt II K 367/21, podlega wykonaniu i połączenie wskazanych kar, przy bezpodstawnym zastosowaniu przepisów o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020r., jako względniejszych dla sprawcy, z karą ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie z dnia 27 września 2022r., sygn. akt II K 69/22, a w miejsce połączonych kar wymierzenie kary łącznej 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy pierwsza z wymienionych kar nie istniała już w obrocie prawnym, z uwagi na jej zamianę, na podstawie art. 2a k.w., na karę 30 dni aresztu (postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2023r.), druga kara - 1 miesiąca pozbawienia wolności została wykonana w całości z dniem 21 listopada 2023r., natomiast kara 6 miesięcy ograniczenia wolności, jako kara łączna została rozwiązana i nie istniała już w obrocie prawnym, a tworzące ją kary jednostkowe nie podlegały wykonaniu, gdyż weszły w skład prawomocnie orzeczonej kary łącznej 12 miesięcy ograniczenia wolności, wymierzonej przez Sąd Rejonowy w Ostrzeszowie wyrokiem łącznym z dnia 19 września 2023r., sygn. akt II K 222/22 (prawomocnym z dniem 27 września 2023r.), a zatem wymienione kary nie mogły być podstawą orzeczonej nowej kary łącznej, przy czym zamiana kar ograniczenia wolności i połączenie ich z karami pozbawienia wolności, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. nie było dla sprawcy korzystniejsze, niż stosowanie przepisów obowiązujących w dniu wyrokowania.

Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ostrowie Wielkopolskim, w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535 § 5 k.p.k., co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu.

W przedmiotowej sprawie w istocie doszło bowiem do szeregu dostrzeżonych przez Prokuratora Generalnego uchybień.

Sąd Rejonowy nie wziął przy orzekaniu pod uwagę szeregu okoliczności istotnych z punktu widzenia prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. W pierwszej kolejności nie ustalił on, czy nie ma formalnych przeszkód do prowadzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego wobec Ł. S., z uwagi na prowadzenie w stosunku do niego innego, wcześniej wszczętego postępowania w tym samym przedmiocie. Następnie nie zadbał on o zgromadzenie wszelkiej niezbędnej do rzetelnego rozpoznania sprawy dokumentacji, w tym najbardziej aktualnych danych umożliwiających poczynienie jednoznacznych ustaleń co do wykonalności poszczególnych kar jednostkowych wymierzonych Ł. S. mocą zapadłych wobec niego wyroków skazujących. Sąd nie skontrolował przebiegu postępowań wykonawczych w poszczególnych sprawach, a rozstrzygnięcie oparł na zdezaktualizowanych danych, uzyskanych w sprawie kilka miesięcy wcześniej.

Ostatecznie Sąd orzekający nie wziął pod uwagę przy orzekaniu szeregu okoliczności istotnych z punktu widzenia prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, w tym m.in. faktu, że jedna z kar jednostkowych, która uległa połączeniu omawianym wyrokiem łącznym - tj. kara 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona w sprawie o sygn. akt II K 325/22 – została zamieniona w trybie art. 2a§1 k.w., wobec kontrawencjonalizacji czynu, na karę aresztu, zaś inna, w wymiarze miesiąca pozbawiania wolności (sprawa o sygn. akt II K 594/22) została wykonana w całości jeszcze przed wydaniem wyroku łącznego. Nie uwzględnił też, że w toku procedowania, w dniu 19 września 2023r., wobec Ł. S. wydany został wyrok łączny w sprawie o sygn. akt II K 222/22 przez Sąd Rejonowy w Ostrzeszowie i ponownie (choć w sposób odmienny i na podstawie innych przepisów – obowiązujących do dnia 23 czerwca 2020r.), mimo braku ku temu przesłanek (nie został bowiem wydany kolejny wyrok jednostkowy uzasadniający wydanie nowego rozstrzygnięcia w tej kwestii), rozstrzygnął co do wyroków, których kary jednostkowe weszły w skład tego wyroku łącznego.

Sąd Rejonowy, wbrew informacjom zawartym w aktach sprawy i ujawnionym na rozprawie, w tym chociażby z danych o karalności, w sentencji wydanego orzeczenia nierzetelnie opisał także wyrok wydany w sprawie o sygn. akt II K 367/20.

Ł. S. na mocy tego wyroku został uznany za winnego popełnienia dwóch przestępstw – z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. oraz z art. 286§3 k.k. i art. 286§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k., za które wymierzono mu kary ograniczenia wolności – odpowiednio – 5 i 4 miesiące. Dopiero w miejsce tych kar orzeczona została, wspomniana w części opisowej wyroku łącznego – kara łączna 6 miesięcy ograniczenia wolności, potraktowana przez Sąd Rejonowy jako kara zasadnicza. Co więcej, ww. kara łączna uległa rozwiązaniu na mocy wyroku łącznego wydanego w sprawie o sygn. akt II K 222/22, a tworzące ją kary jednostkowe weszły w skład ww. kary łącznej 12 miesięcy ograniczenia wolności, a co za tym idzie, nie podlegały już odrębnemu wykonaniu.

Podsumowując powyższe, wyrok łączny został wydany z naruszeniem szeregu przepisów postępowania karnego, w tym art. 366§1 k.p.k. oraz art. 413§1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. Konsekwencją powyższego było poczynienie przez Sąd niewłaściwych ustaleń faktycznych w sprawie i wydanie wadliwego rozstrzygnięcia. Co więcej, wydaniem orzeczenia w przestrzeni już częściowo rozstrzygniętej innym wyrokiem łącznym, a więc wydanym, co najmniej, z naruszeniem zasady *ne bis in idem*.

W pełni należało zatem podzielić stanowisko Prokuratora Generalnego i uznać, że uchybienia Sądu Rejonowego miały charakter rażący i niewątpliwie miały wpływ na treść orzeczenia.

Wyrok łączny należało zatem uchylić w całości, zaś sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Ostrowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania.

W ponowionym postępowaniu Sąd winien uwzględnić poczynione powyżej uwagi, zgromadzić wyczerpujący i najbardziej aktualny materiał dowodowy i w oparciu o niego wydać adekwatne i pozbawione merytorycznych błędów orzeczenie.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Jerzy Grubba Jarosław Matras Michał Laskowski